

10 Vandreture i Lemvig by

med komplet sti-kort



Lemvig Kommune

10

Vandreture i Lemvig by

med komplet sti-kort

Indhold

Forord	3
Velkommen	5
Rute 1 Midtbyen	6
Rute 2 Søen og Sønderbakken	12
Rute 3 Søen og Vester Lemtorp	16
Rute 4 Nørrebro - Kabbelvej - Teglårdsbakken	20
Rute 5 Gl. Østerbjerg og Nørlem	24
Rute 6 Skolebakkeskoven	28
Rute 7 Stationskvarteret	32
Rute 8 Kirkegården og lysterlægget	36
Rute 9 Vestbyen	40
Rute 10 Havnen fra vest til øst	44
Henvisningspunkter	48

Udgivet af Lemvig Kommune, Natur og Miljø, 2009

Redaktion:

Niels Nørskov Stidsen, VestViden ApS, Lemvig

Redaktionsudvalg:

Mette Lund Andersen, Claus Borg, Ellen Damgaard,
Werner Gertsen, Dinne Hansen, Hanne Rungø Hilligsøe,
Dina Overgaard, Erik Ring, Louise Skou, Niels Nørskov Stidsen

Tekst:

Mette Lund Andersen, Lemvig Museum
Niels Nørskov Stidsen

Udarbejdelse af kort samt produktionstilrettelæggelse:

Dinne Hansen, Lemvig Tegneværksted

Foto:

VestViden ApS, Lemvig Museum, Dinne Hansen,
Ole Jørgensen, Hanne Underbjerg, Benny Vejlby med flere

Tryk:

Grafisk Tryk, Lemvig



Forord

Lemvig er en by med et væld af stier og trapper, som indbyder til en rask gåtur med oplevelse af byens historie og de flotteste udsigtspunkter.

Målet med udgivelsen af dette hæfte er at give inspiration til nye oplevelser for kommunens borgere og besøgende, som med denne guide får endnu rigere mulighed for at opleve den smukke by og det indtagende landskab.

Motion og gode oplevelser er netop en del af Lemvig Kommunes sundhedspolitik. Udgivelsen af denne udførlige oversigt over alle stier i Lemvig by sker med håbet om, at hæftet kan være med til at inspirere borgerne til at bruge de mange muligheder for at bevæge sig rundt i byen og landskabet.

Vi håber, at kommunens borgere og gæster vil få glæde af de endnu bedre muligheder for gode oplevelser i forbindelse med et aktivt friluftsliv i Lemvig.

Erik Flyvholm

Borgmester



Velkommen til Bakkers og Bølgers land

Med ordene *Bakkers og Bølgers land* beskrev digteren Thøger Larsen i 1923 meget rammende Lemvigegnen med de store grønne bakker mellem hav og fjord. Lemvig by har fået tilnavnet *Lidenlund* efter tegneren Henning Gantzius' portræt af en lille provinsby og dens beboere, og byen kaldes også for *Vestjyllands smilehul* på grund af sin smukke beliggenhed mellem høje bakker.

Lemvigs placering er helt sin egen, beskyttet som den er af istidsbakker og med front helt ud til Limfjorden. Det gør byen charmerende og uimodståelig. Ung er byen ikke, den første bebyggelse og kirken blev anlagt omkring år 1200 på dette sted ved fjorden, hvor landskabet dannede en naturlig havn for skibe med varer.

I Lemvig er der helt særlige muligheder for oplevelser og god motion på samme tid. Det indviklede system af stier og trapper, som snor sig op og ned ad bakkerne er en karakteristisk del af byens skjulte infrastruktur. Stisystemet er praktisk, når man færdes i byen, og giver også muligheder for varierede traveture i hele byen. Der er i alt 2059 trappetrin på byens offentlige stier, så der er gode chancer for at få pulsen op!

Dette hæfte giver forslag til ruter, der fører op og ned ad bakker, ad stier og trapper forbi udsigtspunkter, bænke og små åndehuller. Ruterne er krydret med fortællinger om Lemvig i fortid og nutid. Det detaljerede oversigtskort over alle offentlige stier i byen er tænkt som et redskab for den, der vil have inspiration til at gå sine egne veje. Signaturer på kortet viser, om ruterne er egnede for klapvogne og kørestole.

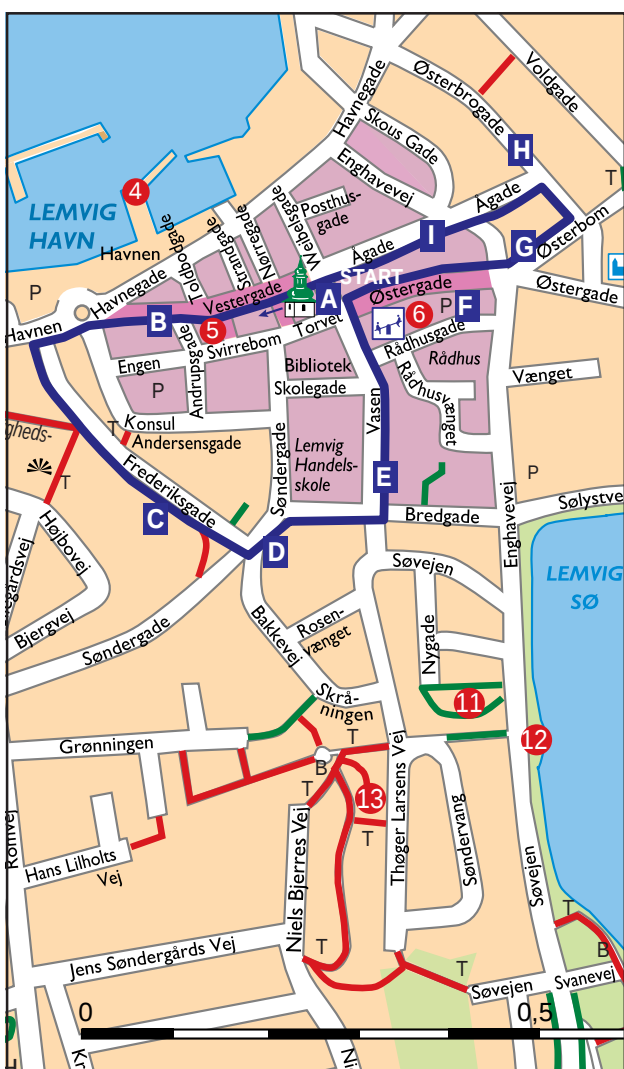
Velkommen til at gå på opdagelse i vores by!

Dina Overgaard
Turistchef

Rute 1 Midtbyen

Rute 1 — Længde: ca. 1,8 km **A** Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- P** Parkeringsplads
-  Udsigtspunkt
-  Legeplads
-  Henvisningspunkt - se side 48
-  Sti
-  Sti med fast belægning



Rute 1 Midtbyen

A Turen kan starte på Torvet, hvor den mest iøjnefaldende bygning er kirken, hvis ældste dele stammer fra 1200-tallet. Kirken er bygget om flere gange, senest i 1930'erne, hvor den fik sit karakteristiske løgspir, som er blevet byens kendetegn gennem Gantziis tegneserie Livets Gang i Lidenlund. På Torvet ligger byens første rådhus, det nuværende restaurant Columbus, som blev opført i 1822. Det var på det tidspunkt byens eneste 2-etagers bygning. Siden 1877 har bygningen været brugt til gæstgiveri og hotel - og det bliver den på en måde stadig. I dag er det godt skjult, at bygningen faktisk er tegnet af den klassicistiske arkitekt C.F. Hansen.



Centralgården blev opført i 1905 som afløser for en gammel købmandsgård. Bygningen var på sin tid meget moderne indrettet med en række små og mellemstore specialbutikker i stueetagen, lejligheder til butiksejerne på 1. sal og værelser til de ansatte under taget. Centralgården er opført med to flotte tårne - højeste mode i den tids byggeskik, som også præger flere andre bygninger på Torvet.

B Vestergade er byens gamle handelsgade, hvor købmandsgårdene lå - tæt på havnen, så man hurtigt kunne transportere varer fra skibene til forretningerne. På hjørnet af Vestergade og Tolbodgade startede Toft-Nielsen i 1897 sin manufakturforretning.

Det var den første kontantforretning i byen, alle andre steder købte man på kredit. Senere opbyggede Toft-Nielsen sammen med kompagnonen Mathiesen et stort og moderne varehus i naboejendommen, som i løbet af 1900-tallet blev Vestjyllands største.

C Frederiksgade er anlagt i 1883 på en hylde ind i bakken mod sydvest. Gaden har navn efter Christian Frederik Jensen fra Rønland, som startede et byggekonsortium og opførte de fleste huse i gaden til videresalg. I gaden lå flere hvidtølsbryggerier og mineralvands-fabrikker, som udnyttede det gode kildevand, der kommer ud af bakkerne.



D Søndergade er byens sydlige indfaldsvej med en meget stejl nedkørsel til Lemvig, før i tiden perfekt til kælketure om vinteren for kvarterets børn. Hvor Bredgade munder ud i Søndergade lå fra midten af 1700-tallet købmand Andrups købmandsgård fordelagtigt placeret, hvor trafikken fra det sydlige opland måtte passere.

Til købmandsgården hørte en stor have, der strakte sig ned mod Lemvig Sø. Husene på nordlige side af Bredgade er bygget omkring 1855, mens husene på sydsiden først blev opført efter 1887, da købmandsgårdens jord blev solgt. Man kan tydeligt se forskel på byggeskikken på de to sider af gaden.



E En vase betyder egentlig en opdæmmet sti, hvor man kan gå tørskoet over våde engområder. Og Vaseen førte førhen netop ud i Lemvigs enge syd for byen. I Vaseen ligger to karakteristiske bygninger: Det stilfulde Hotel Lidenlund, som før hed Industrihotellet, blev bygget af Industri- og Håndværkerforeningen i 1919, fordi foreningens medlemmer savnede et stort festlokale, hvor der måtte udskænkes spiritus. Vasegården på hjørnet af Torvet og Vaseen var den første store etageejendom i Lemvig og den første bygning i funkis-stil. Funktionelt og moderne indrettet uden gammeldags pynt og krummelurer på facaden.



Vasegården fra 1934

F I 1800-tallet var Østergade byens fine gade, her boede sognepræsten, distriktslægen og toldbetjenten. I 1877 blev byens andet rådhus bygget i gaden, det huser i dag blandt andet politistationen. Ved siden af rådhuset lå før hen redningsvæsnets bestyrer C.B. Claudis smukke villa med omgivende have.



G Østerbom var byens grænse mod øst. Ligesom i Sønderbjerg og Vesterbjerg boede her en bombetjent, som opkrævede en afgift af de varer, bønderne bragte ind til byens torv.

H Østerbrogade blev anlagt i 1894 af teglværksejer Willemoes sammen med en landinspektør og en tømrmester i byen. For teglværksejeren var det vigtigt med en hurtigere transportvej mellem teglværket og Østergade. I gaden blev bygget dommerkontor og politikontor og den pompøse villa Breidablik i nationalromantisk stil, hvorfra man havde et bredt udblik over byens enge.



I Ågade går på tværs af åen, der løber fra Lemvig sø og ud i Lem Vig, cirka der hvor Enghavevej løber i dag. Ågade hed førhen Nørre Østergade og i folkekemunde blev den kaldt Brændevinsgaden på grund af de to brændevinsbrænderier, der lå i gaden.



Tidligere dommerbolig med dommerkontor

Rute 2 Søen og Sønderbakken

Rute 2 — Længde: ca. 2,2 km **A** Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- N** Natursti i Sødalen
- P** Parkeringsplads
-  Legeplads
- 7** Henvisningspunkt - se side 48
-  Sti
-  Sti med fast belægning



Rute 2 Søen og Sønderbakken

Turen kan starte ved parkeringspladsen på hjørnet af Sølystvej og Enghavevej.

A Sølystvej har navn efter ejendommen Sølyst, der indtil begyndelsen af 1900-tallet var den eneste bygning øst for søen.



Lemvig Sø er forbundet med Lem Vig med en å, der nu er rørlagt. Før i tiden gik en hvid bro tværs over søen. Søen er i dag temmelig forurenset og egner sig ikke til fiskeri eller badning. Men Lemvig Kommune er igang med en målrettet indsats for at få begrænset tilførslen af næringsstoffer til søen, så en naturlig biologisk balance i søen fremmes.

På en lille plads nedenfor bakken er rejst et usædvanligt mindesmærke for statsminister Thorvald Stauning: En bautasten omkranset af mindre marksten (10). Det var byens engagerede socialdemokratiske leder, redaktør Madsen, som tog initiativ til det spektakulære monument på en egn, hvor socialismen i øvrigt aldrig har stået særlig stærkt. I buskadset ved siden af mindesmærket er et rigtigt vandfald!

B Kolonihaverne for enden af søen er fra 1920'erne. Haverne var dengang et fristed for mange familier i små trange lejligheder i Lemvig, som ikke havde egen have. Herude på landet kunne man trække frisk luft og grave egne kartofler op af jorden, og udbyttet af nyttehaverne var en ikke uvæsentlig del af folks dagli-

ge økonomi. Også i dag er haverne et grønt fristed for ejerne af de fine, små kolonihavehuse.



C Ny Sønderbjerg blev åbnet under stor festivitas i 1957. Nu fik byen endelig en indfaldsvej fra syd, som var ordentlig farbar for den voksende biltrafik. Stien fører gennem slugten op til et parcelhuskvarter fra 1960'erne, hvor gadenavnene er opkaldte efter kunstnere og forfattere med tilknytning til Lemvigegnen, blandt andet malerne Jens Søndergaard, Niels Bjerre og Kresten Bjerre.



Herfra løber stien på kanten af bakken til anlægget på Mølgaards Bakke, hvor der er rejst et mindesmærke for Befrielsen 1945, skabt af billedhugger Torvald Westergaard (13). Fra anlægget kan man vælge enten at gå ned ad trapperne tilbage til søen eller at fortsætte ind gennem haveforeningen og ramme stien mellem Grønningen og Bakkevej/Skråningen.

D Thøger Larsens Vej 2 er bygget af byens kendte digter Thøger Larsen i 1907. Huset lå på det tidspunkt i udkanten af Lemvig med udsigt over søen og den stjernehimmel, som Thøger Larsen både observerede og digtede om.



Thøger Larsens Vej 2

E I Bredgade 17 ligger Lemvigs smukke biografbygning fra 1922. Biografen har en stilfuld foyer med billetkontor i hjørnet og en fin halvcirkulær kiosk placeret mellem trapperne op til balkonen. Bio-Huset er en af de ældste biografbygninger i landet, hvor der stadig drives biograf.



Rute 3 Søen og Vester Lemtorp

Rute 3 — Længde: ca. 2,8 km **A** Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- N** Natursti i Sødalen
- P** Parkeringsplads
-  Udsigtspunkt
-  Legeplads
- 7** Henvisningspunkt - se side 48
- Sti
- Sti med fast belægning



Rute 3 Søen og Vester Lemtorp

Turen kan starte ved parkeringspladsen på hjørnet af Sølystvej og Enghavevej.

A På søens vestside står en mindesten ⑫ for Ole Nygaard, som stiftede Lemvig Afholdsforening, der blev en af de største i landet. Foreningen holdt sine møder, fester og basarer på Afholdshotellet, den store røde bygning på hjørnet af Østergade og Enghavevej.

B Om kolonihaverne se side 13.

C For enden af Sølystvej går en trappe op ad bakken. På vejen op passerer man den solbeskinnede syd-vestvendte skråning med Lemvigs vinmarker, som dyrkes af Lemvig Vinlaug.



På toppen af bakken har man en flot udsigt over søen, byen og fjorden mod nord og over Sødalen mod syd og øst .



Landskabet omkring Lemvig er dannet under sidste istid, det vil sige for mellem 10.000-18.000 år siden. I denne periode var området dækket af ismasser, der kom nordfra og strakte sig syd på til Bovbjerg og i en linje østpå mod Viborg. Lem Vig er dannet af en gletscher, og de høje bakker er skabt af isens bevægelser. Smeltevandets banede sig vej under isen og skabte de såkaldte tunneldale. Ved sydenden af Lemvig Sødal var en gletscherport, hvorfra smeltevandet strømmede ud over det isfrie land syd for. Da isen smeltede væk begyndte vandet at løbe den modsatte vej fra syd mod nord, sådan som Skødbæk gør i dag.



Bakkerne i sødalen er for stejle til, at man har kunnet dyrke jorden, men det er god græsning for kreaturer. Leret i bakkerne er skredet ned i hylder, som kreaturerne har trampet til stier, det giver bakkerne deres „stribede“ præg.



D På bakken øst for Lemvig Sø ligger Lemtorp. Ordet torp, betyder nogle gårde, der er udflyttet fra Nørlem formentlig i vikingetiden. I dag hænger de to bydele sammen. Parcelhuskvartererne Nylund og Vester Lemtorp er opført i 1970'erne, da mange familier flyttede i eget moderne hus tæt på både byen og naturen.



Fra Søhøj går stien ned ad en trappe og igennem en meget lang og naturskøn dal, hvor man kan færdes helt uden at lægge mærke til, at man faktisk befinder sig midt i et boligkvarter.

På den sidste del af turen rundt om søen passerer man Stauning stenen - se side 13.

Rute 4 Nørrebro - Kabbelvej - Teglgårdsbakken

Rute 4  Længde: ca. 3,6 km  Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- P** Parkeringsplads
-  Udsigtspunkt
-  Legeplads
-  Henvisningspunkt - se side 48
-  Sti
-  Sti med fast belægning



Rute 4 Nørrebjerg - Kabbelvej - Teglgårdsbakken

Turen kan starte på hjørnet af Teglgårdsbakken og Nørrebjerg.

A Det stejle Nørrebjerg og stien op til Kabbelvej er en gammel nedkørsel til Lemvig by og en del af det gamle middelalderlige vejforløb, der gik fra Lemvig over Nørre Nissum, Gudum og derfra videre mod øst til Viborg.



Den stejle nedkørsel til Lemvig var både besværlig og farlig med hest og vogn. Vejen blev efterhånden slidt ned i terrænet, og man begyndte i stedet at bruge nedkørslen ved Gammel Østerbjerg, som i 1889 blev afløst af Ny Østerbjerg.

B Fra Kabbelvej går stien ned over markerne mod fjorden. Her fra har man en storslået udsigt over Lemvig, bakkerne ved Tørring Kirke, Gjellerodde og



Nissum Bredning. I klart vejr kan man se helt til Thyborøn og Thy. (Bemærk at stien går bagom Skovgårds staldbygninger og ikke ind over gårdspladsen!)

C I landskabet ned mod fjorden er der spor i bakkerne efter tipvognsspor og lergrave, som tilhørte Lemvig Teglværk.

D Hvor stien svinger mod syd lå gården Fjordlyst, som blev købt af teglværket i 1934. Bygningerne er for længst forsvundet, men træbevoksningen markerer omridset af gårdens have.

E I området mellem Fjordbakken og Teglgårdsvej lå Lemvig Teglværk frem til 1971. Leret hentede man i bakkerne. Mange bygninger i Lemvig er bygget af sten fra teglværket, blandt andet de røde rækkehuse i Fjordvænget. Teglværket er nu nedrevet, men dets historie er bevaret i områdets vejnavne.



F Teglværksejer Chresten Willemoes byggede i 1908 en villa til sin familie på Teglgårdsbakken. Det var en af de største og flotteste bygninger i Lemvig, og lemvigerne døbte den hurtigt Slottet.

I 1947 stillede Willemoes et område omkring de ældste lergrave til rådighed for et friluftsteater, som blev opført i den lille skov (8). Her findes i dag en mindesten for teglværksejeren og hans hustru.



Øverst på Teglgårdsbakken mellem nr. 7 og 9 går en sti ned til Ove Abildgaards Udsigt ⑦. Det fine udsigtspunkt er opkaldt efter digteren Ove Abildgaard, som var født i Lemvig i 1916. Han udgav en lang række digtsamlinger indtil sin død i 1990.



Rute 5 Gl. Østerbjerg og Nørlem

Rute 5 — Længde: ca. 2,3 km **A** Fortællepunkt

H Busholdeplads

P Parkering

T Trappe

B Bænk eller bord og bænke

7 Henvisningspunkt - se side 48

Sti

■ Sti med fast belægning



Rute 5 Gl. Østerbjerg og Nørlem

A Turen kan starte i Østergade. Fra pladsen over for Lemvig Ungdomsgård går stien gennem slugten til Alahärmävej, som har navn efter Lemvigs venskabsby Alahärmä i det vestlige Finland.

B Nørrebjerg - se side 21.



C Fra stien mellem Nørrebjerg og Kabbelvej kan man se Nørlem Kirke ligge højt og markant i landskabet. Kirken er en romansk kvaderstenskirke fra 1100-tallet med gotisk tårn. Indvendig er kirken usædvanlig ved sit fine inventar i rokokostil, finansieret af Jens Wandborg de Stiernhielm, som ejede Kabbel i midten af 1700-tallet. Stiernhielmernes våbenskjold med 3 stjerner på blå bund findes flere steder i kirken. I kirken findes også Stiernhielm-familiens åbne gravkapel med fire voksenkister og en barnekiste, som fortæller den sørgelige historie om familiens endeligt.



Kirkegård - en større landejendom - lå tidligere vest for kirken, hvor der nu er sognegård og præstebolig.



D Ved siden af kirken ligger Stiernhielms hospital fra 1780, som i den ene halvdel rummede fattighus for 4 personer. I den anden halvdel lå sognets første skole med tilhørende lærerbolig.



E Turen går langs med Nissumvej og et stykke ned ad Gl. Østerbjerg, som er det gamle landevejsforløb mellem Lemvig og Oddesund.

F Mattrupsvej er opkaldt efter den velhavende handelsmand Niels Mattrup (1858-1929), som boede i en stor villa i Østergade. En gang blev han uenig med Lemvig Byråd om skattebetalingen og flyttede derfor

et år i skattely i Kirkegård i Nørlem sogn, hvor skatten var lavere. Mattrup spillede gerne kort, og det fortælles om ham, at han vandt 33.000 kr. i kortspil fra ingeniørerne i et udtørningskonsortium ved Nissum Fjord. Spillet blev enden på udtørningsarbejdet men starten på Mattrups omfattende kreaturhandel.

Turen fortsætter ad stien gennem slugten og ender ud i Østergade.



Rute 6 Skolebakkeskoven

Rute 6 — Længde: ca. 2,4 km **A** Fortællepunkt

H Busholdeplads

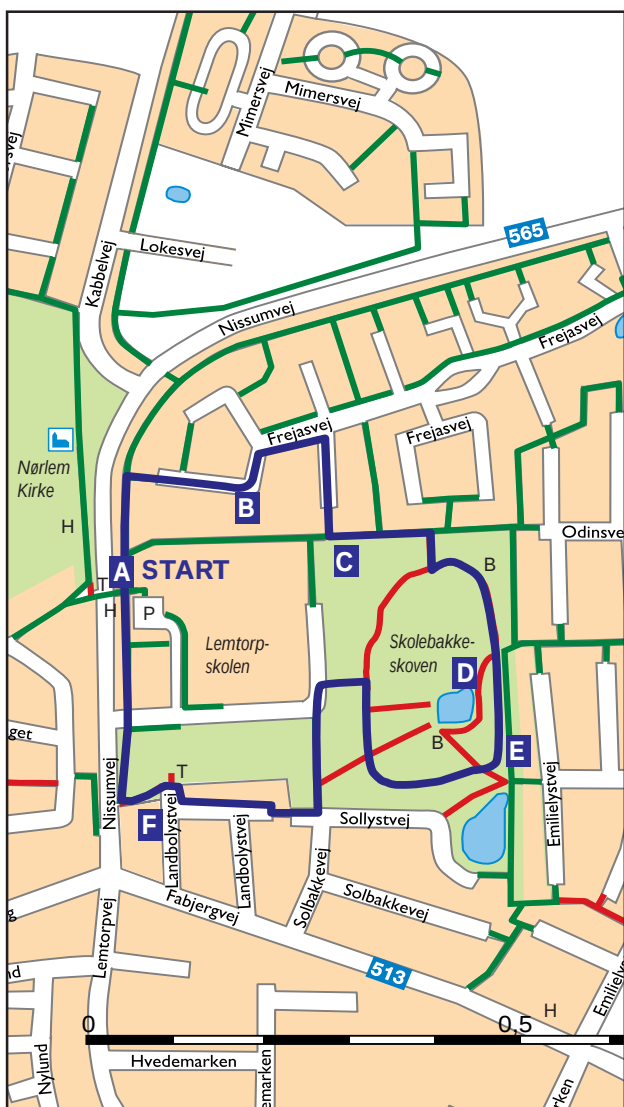
P Parkering

T Trappe

B Bænk eller bord og bænke

Sti

Sti med fast belægning



Rute 6 Skolebakkeskoven

A Turen kan starte fra busstoppestedet/parkeringspladsen ved Børnegården Lemtorp/Lemtorpskolen.

Her var der dyrkede marker til omkring 1970, da udflytningen af Lemvig Skole fra byens centrum blev besluttet. Lemtorpskolen blev bygget, og området omkring skolen blev udstykket til boliger - på nær det område øst for skolen, der nu er blevet til bynær skov.

B Frejasvej-kvarteret har tydelig karakter af grundigt, kommunalt lokalplanarbejde før boligområdet blev bebygget. Det ses blandt andet på den måde, boligvejene er udformet på - som stilleveje med karakter af fællesarealer til leg. Det er et af de tidligste eksempler på denne form for byplanlægning i Lemvig, hvor der også er stramme bygningskrav med hensyn til materialevalg, farver, tagkonstruktion med videre.



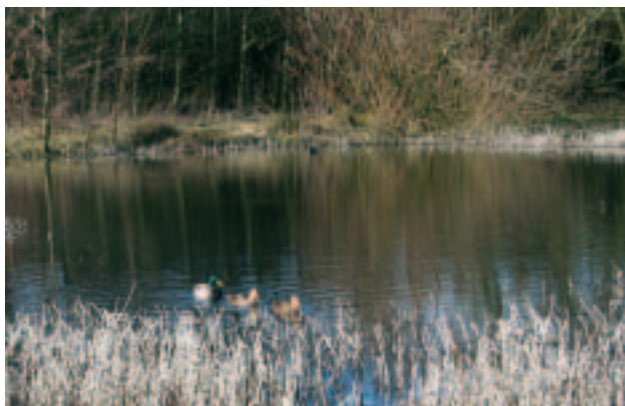
C Fra stien oven for Skolebakkeskoven er der et godt overblik over det grønne område, som indtil 1998 lå som besværlig, stiv og leret agerjord med våde pletter og egentlige vandhuller.

I et fællesskab mellem områdets grundejerforeninger og Lemtorpskolen blev en bynær skov rejst, så det nu er et åndehul for motinsløbere, hundeluftere, skoleelever, dagplejemødre med barnevogne og alle andre, der vil nyde en skovtur tæt på byen.



Her har naturinteresserede rig mulighed for at følge naturens egen udvikling og væksternes konkurrence, da skoven i vid udstrækning skal passe sig selv, som naturnær skovdrift. Egentlig naturskov kan den nok først kaldes om flere hundrede år.

D Gå til venstre ad den befæstede sti indtil der er en grus-/græssti ind mod skoven, som kan følges rundt gennem skoven med mulighed for afstikkere til rasteplasser og vandhuller.



E Emilielystvej har navn efter gården Emilielyst, som blev opført af byfoged i Lemvig Frederik Christian Schønau (1773-1829). Han interesserede sig meget for opdyrknings- og tilplantningssagen og byggede en række ejendomme, som han opkaldte efter sine børn: Emilielyst og Sofielyst i Nørlem, Nikolinesgård i Nørre Nisum og Vilhelmsborg i Lomborg.

F Bebyggelsen på Landbolystvej er opført på landbrugsejendommen Landbolysts jorder i de sidste årtier før den stramme planlægningspraksis blev indført med kommunalreformen i 1970. I modsætning til Frejasvej er der tale om en enkel vejføring udelukkende anlagt til trafikafvikling til bebyggelserne. Og der er ikke på det tidspunkt stillet restriktive krav til byggematerialer, farver, tagkonstruktioner med videre.

Der er mange muligheder for at forlænge turen på stier rundt i boligkvartererne.



Stuehuset fra ejendommen Landbolyst

Rute 7 Stationskvarteret

Rute 7  Længde: ca. 1,2 km **A** Fortællepunkt

H Busholdeplads

P Parkering

T Trappe

B Bænk eller bord og bænke

 Udsigtspunkt

7 Henvisningspunkt - se side 48

 Sti

 Sti med fast belægning



Rute 7 Stationskvarteret

A Turen starter i Lemvig Museums have, som også er udgangspunkt for Skulpturstien med skulpturer af billedhuggeren Torvald Westergaard, der havde værksted i byen fra 1923 til 1964. Han har blandt andet hugget rigtig mange fine gravsten, som nu kan ses på kirkegårdene i hele Lemvig Kommune.

B Banegårdsstien - også kaldet Stationstrappen - blev anlagt i 1881 for at skabe forbindelse mellem byen og stationen, der siden 1879 har ligget på bakken oven for Lemvig. For indbyggerne i det nye stationskvarter, var trappen forbindelsesvej til det gamle Lemvig, og skolebørn fra „Stationen“ brugte trappen, når de skulle i skole nede i byen.



C Fra udsigtpunktet oven for Stationstrappen har man et flot vue over byen og fjorden. Her fra kan man blandt andet se flere af de store udsigtvillaer, som blev bygget rundt om i bakkerne i begyndelsen af 1900-tallet. Vidskue, Breidablik og Aurora (som betyder morgenrøde) var nogle af navnene, disse flotte huse fik.

D For enden af Banegårdsstien ligger Kystdirektoratet. Siden 1870'erne har sikring af den jyske vestkyst delvist været et statsligt anliggende, og det var derfor naturligt i 1904 at placere et distriktskontor under Vandbygningsvæsenet her i Lemvig. I 1973 blev det daværende Kystinspektorat med alle tilhørende opgaver samlet i Lemvig, og det gamle distriktskontor måtte vige pladsen for den nuværende bygning.

E Den grundtvigske valgmenighedskirke Johanneskirken er opført på et stykke af Møllegårdens mark. Det var den kendte bygmester Andreas Bendtsen fra Vallekilde Højskole, som sammen med et hold elever byggede kirken i sommeren 1883. Ved siden af kirken lå højskolehjemmet, som blev ombygget til præstebolig med forsamlingshal i 1907, da menigheden i Lemvig fik sin egen præst.



F Jernbanen fra Vemb kom til Lemvig i 1879, og her efter skød en karakteristisk stationsby op. Omkring stationen blev der opført et par flotte etageejendomme med tårne og pynt på facaden, og i Storegade og på Kirkevej blev der bygget tætte røde murstenshuse helt ud til gaden. De nye huse blandede sig med stuehusene fra de gamle gårde fra før jernbanens tid: Quistgård, Møllegården og Mads Sørensens gård på hjørnet af Storegade og Jyllandsgade.

G Ved Bjergvej kan man se vandtårnet i Gl. Sønderbjerg fra 1918,

H 30 meter over havet og med udsigt over by og fjord var Højbovej en attraktiv beliggenhed for en villa, da det omkring 1900 blev moderne at bygge

oppe i bakkerne. Manufakturhandler Toft-Nielsen var en af de første, som i 1918 byggede den store hvidkalkede villa på Højbovej langt væk fra forretningen i Vestergade. Højbovej er et af Lemvigs få fine gamle villakvarterer med store dyre huse. På den side af gaden, hvor der ikke er udsigt, er byggestilen dog mere beskednen.

I Beboerne på Højbovej bruger trappen mellem nr. 11 og 13, når de skal ned i byen og købe ind.

J Lige før Frederiksgade - mellem nr. 14 og 16 - løber Højbovejtrappen sammen med Kærlighedsstien. Denne sti er resten af en gammel sti mellem Vesterbjerg og Gl. Sønderbjerg, som indtil 1852 gik langs købstadens toldgrænse.

Det midterste stykke af stien blev sløjfet, da Frederiksgade blev anlagt, men mellem Frederiksgade nr. 26 og 28 og Gl. Sønderbjerg er endnu et lille stykke af stien bevaret.



Rute 8 Kirkegården og lystanlægget

Rute 8 — Længde: ca. 1,8 km **A** Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- N** Natursti omkring golfbanen
- P** Parkeringsplads
-  Udsigtspunkt
-  Legeplads
-  Henvisningspunkt - se side 48
-  Sti
-  Sti med fast belægning



Rute 8 Kirkegården og lystanlægget

Turen kan starte ved parkeringspladsen neden for Lemvig Museum.

A På vej op i Vesterbjerg passerer Lemvig Museum i den fredede bygning Vesterhus fra 1841. Huset blev bygget som pakhus for en stor købmandsgård, der lå, hvor der nu er parkeringsplads. I 1844 blev huset udvidet med en tobaksfabrik, der senere flyttede længere ned i Vestergade. Lemvig Museum overtog bygningen i 1938.



Ved siden af museet ligger en stor flot villa, bygget i 1906 af sagfører Orla Buhl. I huset kom mange kunstnere, forfattere og politikere. Niels Bjerre og Thøger Larsen var hyppige gæster i huset, ligesom Johannes V. Jensen og Jeppe Åkjær har spist flere middage her.

B Serpentinaen fra 1879 blev anlagt for at lette nedkørslen ad det stejle Vesterbjerg. Sådan et rigtigt hårnålesving findes kun få steder i Danmark. Midt i svinget står en model af solen og her begynder Planetstien.

Fra Vesterbjerg går også Zigzagstien op ad skrænten. Versene på de forbudstavler, som findes flere steder i anlægget, er forfattet af Orla Buhl.

C På toppen af bakken kan man tage en lille afstikker hen til jernbanebroen, hvorfra man kan kigge ned på trafikken i Vesterbjerg. Jernbanebroen er fra 1923



Model af solen. Her begynder Planetstien

og afløste en tidligere jernbanebro, som da den blev bygget i 1892 var landets højeste.

D På Lemvig Kirkegård står mange af Torvald og Ejgil Westergaards karakteristiske gravsten. Nogle af dem fortæller i billeder om afdødes liv. For eksempel kan man finde sten for en bogbinder, en dirigent og for Julius, som havde en cykelstald i Vestergade.



Torvald Westergaard og hustrus gravmæle

E Fra kirkegården går stien på bakkekanten oven for Lemvig Lystanlæg. Før i tiden var de lerede skrænter her helt nøgne, men i 1850'erne gik et par af byens førende forretningsmænd sammen om at få tilplantet bakkerne. I 1893 blev der opført en pavillon i anlægget som var et yndet udflugtsmål for lemvigere på søndagstur. I gennem tiden har mange af Lemvig-

egnens borgere gået til lørdagsbal i pavillonen. Hvor pavillonen lå, ligger nu Museet for Religiøs Kunst.



F I bakken bag museet løber havnebanen, som går fra Lemvig Station til Lemvig Havn. På grund af de 30 meters terrænforskel er banen anlagt med et terminalspor midt i bakken, hvor toget vender og skifter spor. Denne „reboussement“ er den eneste af sin art i Danmark. Havnebanen kan følges tilbage til turens udgangspunkt i Vestergade.

Rute 9 Vestbyen

Route 9 Længde: ca. 3,5 km **A** Fortællepunkt

T Trappe

H Busholdeplads

B Bænk eller bord og bænke

N Natursti omkring golfbanen

 **Legeplads**

Sti

■ Sti med fast belægning



Rute 9 Vestbyen

Turen kan starte ved parkeringspladsen, hvor Vinkelvej krydser Ydunslund.

A Stien følger fra Vinkelvej mod vest dige og hegn, som markerer en lille del af sognegrænsen mellem Lemvig og Heldum. Hvor ruten bøjer mod syd følger også sogneskellet det beskedne vandløb Ballevad, der ikke alene markerer sognegrænsen men også - indtil 1970 - skellet mellem den gamle købstad og det vestlige oplands landkommuner.



B I det åbne land mod nordvest dominerer Tørring Kirke, der er opført i 1100-tallet, på en 44 meter høj bakke. Det ca. 20 meter høje sengotiske tårn ses viden om og har derfor været anvendt som sømærke for fjord og hav.

Øst for kirken ses gårdene Sønder Vinkel og Nørre Vinkel, som ligger i Heldum Sogn.



I mange generationer var disse gårde blandt de betydeligste på Lemvigegnen og var blandt andet kendt vidt omkring for studeopdræt og kreaturhandel.

Sønder Vinkel var den største gård i Heldum sogn og i slægten Breinholts eje fra slutningen af 1700-tallet og indtil for få år siden. Stuehuset er bygget i 1838 og staldlængerne mod øst og vest er fra begyndelsen af 1900-årene. Laden er af de nuværende ejere nyopført på den oprindelige lades plads og i nogenlunde samme stil. Gården er nu et deltidslandbrug med planteavl.

Nørre Vinkel er for længst nedlagt som landbrug og fungerer nu som hotel. Gården er også kendt fra Jane Aamunds forfatterskab (Lemvigkrøniken 2004).

C Ballegård er også en af de gamle gårde i Heldum og nævnes første gang i 1500-tallet.



Sognets jord var langt tilbage i tiden delt mellem 6 selvejergårde, hvilket var meget usædvanligt i en tid, hvor de øvrige bønder på egnen var fæstere under herregårde som Rysensteen, Gudumkloster og Kabel. Det betød at bønderne i Heldum måtte sælge deres stude og heste direkte til fremmede opkøbere - for fæstebønderne skulle salget gå gennem herregårdene.

I perioden 1904-1916 var Ballegård ejet af Mads Kjær,

stifteren af tærskværks-fabrikken Vestjyden, som var den største industrivirksomhed til dato i Lemvig by. Tilbage er nu kun gårdens stuehus med gårdsnavn på vest-facaden - næsten gemt bag beplantningen.

Resten af turen går ad kvarterets stier over Ballevad nord for Falkevej og ad Ydunslund tilbage til P-pladsen.

Hvor Vinkelvej ender, er der forbindelse til naturstien rundt om golfbanen.

Rute 10 Havnen fra vest til øst

Rute 10 — Længde: ca. 1,6 km **A** Fortællepunkt

- T** Trappe
- B** Bænk eller bord og bænke
- N** Natursti omkring henholdsvis golfbanen og Kabbel
- P** Parkeringsplads
-  Udsigtspunkt
-  Legeplads
- 7** Henvisningspunkt - se side 48
-  Sti
-  Sti med fast belægning



Rute 10 Havnen fra vest til øst

A Turen kan starte fra parkeringspladsen ved Museet for Religiøs Kunst.

Hernede for foden af bakkerne og med udsigt over vigen forstår man det hensigtsmæssige i at placere en by på netop dette sted. Vigen udgør en meget velegnet naturhavn, hvor skibe kunne komme sejlene med varer og ankre op i læ for vejr og vind. I en tid, hvor skibstrafik var den væsentligste transportmåde, var havneforhold afgørende for infrastrukturen.

B Museet for Religiøs Kunst er opført, hvor den nedbrændte pavillon i lystanlægget lå. Museet er startet på en samling af maleren Bodil Kaalunds religiøse værker og forsøger gennem skiftende udstillinger at udfordre og undersøge begrebet religiøs kunst.

På turen langs Strandvejen passerer man pladsen med den fine musiktribune fra 1923 af arkitekt Helge Bojsen-Møller, som også har tegnet jernbanebroen, sygehuset og dommerkontoret i Lemvig.



C De røde redskabshuse tilhører - som en del af havnen - Lemvig Kommune og udlejes til erhvervs- og fritidsfiskere. Mange lemvigere har en lille jolle i havnen, som de sejler ud og fisker fra til eget - og naboens - forbrug.

Yderst på Vesthavnen ligger OMJ Fiskeeksport, Jens Møller Products ApS samt en større industrivirksomhed, Jeka Fish A/S.

D Længere fremme kommer man til den gamle fiskerihavn. Indtil 1903 var her bare strandbred. Da harboørefiskerne på dette tidspunkt begyndte at investere i større havgående fiskefartøjer, fik de brug for en havn. I 1903 byggede man derfor en læmole ude i vigen, som senere blev forbundet til land med en forbindelsesmole. Hermed var det store havnebassin skabt. I 1946 blev isværket bygget og i 1960 den store røde auktionshal. I dag er der kun få erhvervs-fiskere tilbage i Lemvig Havn, og mange af fiskerifaciliteterne er efterhånden blevet overflødige.



E Havnebanen fra 1892 sørgede for en effektiv afsætning af fisk samt transport af kul, gødning og foderstoffer mellem havnen og stationen. Bygningen, der i dag rummer el-forretningen, blev i 1914 opført som gods-ekspeditions kontor.

F Mathildes kaj har navn efter to skibe, en motorskonnert og senere et motorskib, som sejlede fragtfart mellem Lemvig, Skive og København fra 1922 til 1949. Skibene var opkaldt efter rederens kone. Det nuværende Matildes Pakhus er afløser for et tidligere rødmalet pakhus, som blev flyttet fra havnen i 2000.

G Lemvig fik sin første skibsbro i 1851. Det var lokale købmænd og studeopdrættere, som finansiere-

de og iværksatte projektet. Før den tid lå skibene ankret op et stykke fra kysten og lasten blev bragt i land i pramme. Skibbroen viste sig at være en god investering, og efter få år blev den overtaget af Lemvig købstad, som byggede havnebassinet øst for broen (Gl. Havn).

H Lemvig Bedding er fra 1903. Her er bygget mange af de fiskekuttere, som har sejlet fra Lemvig og Thyborøn i tidens løb.



I Den østlige del af havnen er et industri- og handelsområde under forandring. Tidligere lå der en række virksomheder på øst-havnen, som fik deres varer med skib, blandt andet kulpladser, oliedepot, gødningsforretning og tømmerhandel. Her var også skibsmægler og speditør. Nogle få af østhavnens virksomheder er stadig i funktion. I dag er havnen i gang med at blive forvandlet til kontor- og boligområde, hvor gamle bygninger bruges til nye formål, og nye bygninger skyder op.

J Husene i Fjordvænget er Lemvig Boligforenings første byggeri fra 1941-42. Lejlighederne på 2-3 værelser havde eget wc og badeværelse og var beregnet for børnefamilier. Børn var der masser af, og de kunne lege på stranden og i bakkerne og måske få lov til at køre med på teglværkets tipvognstog. Fjordvænget er bygget af sten fra Lemvig Teglværk. Se side 22 om teglværket.

Henvisningspunkter

- 1** Lemvig Museum - og udgangspunktet for Skulpturstien med Torvald Westergaards skulpturer
Mindesten for Genforeningen 1920. Stenen er rejst på initiativ af sagfører Orla Buhl, som var meget optaget af den sønderjyske sag
- 2** Monumentet SOLEN af Claus Navntoft - udgangspunkt for Planetstien
Mindesten for folketingsmand (1861-1897) Chr. Aaberg, rejst af taknemmelige borgere
- 3** Mindesmærke for 29. august 1943 af Arne Westergaard, der lavede det som svendestykke
- 4** Skulpturen STEJL SVUNGET SEJL ved Restaurant Mathilde af Ejgil Westergaard 2000
- 5** Skulpturer i Vestergade: Sneglehus/konkylie ved Nordea af Ejgil Westergaard 1975
Torv med dam, monument og stenbænke med fiskemotiver udført af Laila Westergaard 2005
- 6** Skulpturen i Østergade: RØDFISK af Ejgil Westergaard 1994
- 7** Ove Abildgaards Udsigt. Digteren Ove Abildgaard var født i Lemvig i 1916. Han udgav en lang række digtsamlinger indtil sin død i 1990
- 8** Friluftsscene med mindesten for Ane og Chresten Willemoes, Lemvig Teglværk
- 9** Mindesten for Herredsfuldægtig Fr. Schiøttz-Christensen 1861-1930, som blandt andet var formand for Lemvig Afholdsforening. Udført af Torvald Westergaard
- 10** Th. Stauning-mindesten med anlæg. Se side 13
- 11** Pyramidemonumentet KALIDEWI udført af Kirsten Lockenwitz 1999
- 12** Mindesten for Ole Nygaard 1828-1901 rejst af Afholdsbevægelsen
- 13** Mindesmærke for 5. maj 1945 af Torvald Westergaard i anlæg med bænke og udsigt
- 14** Skulpturen SOLRYTTEREN af Carl-Henning Pedersen 2007

Besøg Lemvig Museum
www.lemvigmuseum.dk

Hæftet Planetstien

Livets gang i Lidenlund-hæftet
med Henning Gantriis tegneserier

Lemvig Boghandel anbefaler:

Ulla Stürup:
En vestjysk drengepike, erindringer

Oplevelser i Lemvig
www.lemvig.nu

Lemvig Kommune
www.lemvig.dk

